

עלון מספר 3: מכון הרצג לחקר ההזדקנות והזיקנה

מכון הרצג לחקר
ההזדקנות והזיקנה

פברואר 2007

מכון הרצג לחקר ההזדקנות והזיקנה נוסד בשנת 1992
מתרומתם של בני הזוג רוזיטה ואסטבן הרצג.

בעלון מתוארות הפעילויות של מכון הרצג ומוצג מידע לגבי פעילויות עתידיות. בפינת המחקר של העלון ישולבו תקצירי מחקרים.

עם פתיחת שנת הלימודים תשס"ז יצאו לדרך שתי קתדרות מטעם מכון הרצג:

הקתדרה לגרונטולוגים – תשס"ז (2006-2007) טראומה וזיקנה

עורכת אקדמית: הפסיכולוגית גב' ניצה אייל, מכון הרצג
צוות ההיגוי: טלי צוק, ניצה אייל, דר' עירית רגב

סדרה בת 4 מפגשים, בימי רביעי בין השעות 16:00 – 19:30 בבניין נפתלי באוניברסיטת תל אביב.

הקתדרה לגרונטולוגים מיועדת לאנשי מקצוע המטפלים בזקנים. מטרתה להציג את חזית הידע הגרונטולוגי ולהוות מסגרת העשרה מעודכנת ומגוונת לאנשי שדה. ההרצאות מלוות בתקצירים ורשימות קריאה.

הרצאות שהתקיימו

29.11.2006

התכנסות (כיבוד קל)	15:30
ברכות ופתיחה: נציגי מכון הרצג ואשל	16:00 – 16:15
טראומה והתגובות לטראומה נפשית	16:15 – 17:45
פרופ' אבי בליך, מנהל בי"ח לב השרון, הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל-אביב	
טראומה בחברה הישראלית	18:15 – 19:30
פרופ' זהבה סולומון, ראש מרכז אדלר, אוניברסיטת תל-אביב	

27.12.2006

השפעת השואה על ההזדקנות	16:00 – 17:30
פרופ' יורם ברק, החטיבה הפסיכוגריאטרית. בי"ח אברבנאל והפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל-אביב	
התמודדות עם שכול בטווח החיים	18:00 – 19:30
ד"ר ליאורה בר-טור, צמתים: מכון ייעוץ לאוכלוסייה המבוגרת ולמשפחה הרב-דורית	

31.1.2007

מחלה גופנית בזיקנה כטראומה	16:00 – 17:30
פרופ' שולמית קרייטלר, ראש היחידה לפסיכואונקולוגיה המרכז הרפואי ע"ש סוראסקי והחוג לפסיכולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב	
תעצומות נפש במפגש עם אובדנים וטראומה בזיקנה	18:00 – 19:30
ד"ר סימונה נאור, מנהלת המרכז לבריאות נפשית, מרכז רפואי קפלן, רחובות	

הרצאות שטרם התקיימו

28.2.2007

טיפול קוגניטיבי בנפגעי טראומה בזיקנה	16:00 – 17:30
ד"ר רות מלקינסון, בי"ס לעבודה סוציאלית ע"ש שאפל, אוניברסיטת תל-אביב	
טיפול נפשי בזקן ניצול השואה	18:00 – 19:15
ד"ר עינב קרניאל, מכללת תל-חי ועמותת עמד	
סיכום הקתדרה: נציגי מכון הרצג ואשל	19:15 – 19:30

הקתדרה השלישית – תשס"ז (2006-2007)

האושר והכשר: קידום בריאות נפשית וגופנית

עורכת אקדמית: הפסיכולוגית ניצה אייל, מכון הרצג

סדרה בת 8 מפגשים, לקהל הרחב, בימי רביעי בין השעות 17:30 – 19:00

עניינה של סדרה זו הוא קידום בריאות בטווח החיים. נקודת המוצא היא שמצב הבריאות של האדם נמדד באיכות חייו וברוחחה הנפשית והגופנית שלו. הסדרה מציגה היבטים שונים של קידום בריאות נפשית וגופנית. המרצים בסדרה הם מומחים מהאקדמיה בתחומים אלה.

הרצאות שהתקיימו

8.11.2006	בעקבות הציפור הכחולה: הדרך אל האושר פרופ' יורם ברק, מנהל החטיבה הפסיכוגריאטרית, בי"ח אברבנאל והפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל-אביב
6.12.2006	שנינו יחד וכל אחד לחוד: קידום בריאות בקרב גברים ונשים פרופ' עמוס פינס, המרכז הרפואי תל-אביב ע"ש סוראסקי והפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל-אביב
10.1.2007	האם אפשר להרגיש בריא גם כשאני חולה: בריאות כחוויה סובייקטיבית ד"ר יעל בנימיני, ביה"ס לעבודה סוציאלית ע"ש שאפל, אוניברסיטת תל-אביב
7.2.2007	השתמש בו או שתאבד אותו: קידום ושימור כישורי זיכרון ולמידה הפסיכולוגית ניצה אייל, מכון הרצג לחקר ההזדקנות והזיקנה, אוניברסיטת תל-אביב

הרצאות שטרם התקיימו

7.3.2007	ובכל זאת נוע תנוע: הבסיס המדעי לאימון גופני בגיל מבוגר ד"ר אלי כרמלי, ראש החוג לפיזיותרפיה, הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל-אביב
11.4.2007	מחר יום חדש: בריאות נפשית חיובית במחצית השנייה של החיים ד"ר ליאורה בר-טור, צמתים – מכון ייעוץ לאוכלוסייה המבוגרת ולמשפחה הרב-דורית
9.5.2007	מזון למחשבה ולמצב הרוח: חשיבות התזונה בקידום בריאות נפשית וגופנית ד"ר ניבה שפירא, מרצה בבי"ס למקצועות הבריאות, אוניברסיטת תל-אביב
6.6.2007	הגיל שבגיל: הומור כמקדם בריאות פרופ' אדיר כהן, ראש הקתדרה לחינוך וחברה, אוניברסיטת חיפה

פעילויות שהתקיימו במכון הרצג מתחילת השנה האקדמית תשס"ז

פורום מחקרי

ביום רביעי, 24.1.07, התקיים הפורום המחקרי של מכון הרצג לחקר ההזדקנות והזקנה. בפגישה הרצו לאה פאיס ועמרים פורת מרשות המחקר של אוניברסיטת תל-אביב על מקורות מימון למחקרים בזקנה. בפגישה נכחו חוקרים בתחומים שונים ומגוונים הנוגעים לזקנה והוצגה סקירה מקיפה על קרנות המחקר הרלוונטיות לנושאים בהם הם עוסקים.

התבוננות מאוחרת-מועדון הספר - בהנחיית ד"ר מירי ורון

המפגש הראשון של מועדון הספר התקיים ב- 8.1.07. נדונו בו שיריו של המשורר הנורווגי אולב האוגה שחי בין השנים 1908-1994 בחווה מבודדת הצופה אל הפיורדים של מערב נורבגיה. את פרסומו כמשורר קנה לו האוגה במחצית חייו השניה ושיריו מאופיינים בהתבוננות מאוחרת על החיים. המפגש עסק בהתבוננות ספרותית בתהליכים אוניברסליים ופרטיים של מעגלי החיים האנושיים ואלו שבטבע.

פעילויות נוספות המתוכננות במכון הרצג בשנה האקדמית תשס"ז

פורומים מחקרניים

- 28.2.07 – פורום דוקטורנטים בשעות 13:00-15:00
 14.3.07 – פורום מחקר בשעות 13:00-15:00
 30.5.07 – פורום מחקר בשעות 13:00-15:00

התבוננות מאוחרת- מועדון הספר

- במסגרת המפגשים נשמע הרצאות, נקרא
 טקסטים ספרותיים הנוגעים בהזדקנות האדם
 ונשוחח עליהם בצוותא.
 המפגשים הבאים יתקיימו בתאריכים:
 12.3.2007 בשעות 14:00-16:00 ☒
 7.5.2007 בשעות 14:00-16:00 ☒

אנו מזמינים אתכם להשתתף בשתי הפגישות הקרובות של מועדון הספר ושל פורום המחקר. שימו לב שמועדון הספר מתקיים בשעות 14:00-16:00 ואילו פורום המחקר מתקיים בשעות 13:00-15:00, שניהם בחדר 527 בבנין נפתלי.

תכנית הפורום המחקרי הקרוב, בתאריך 14.3.07: השקת ספרו החדש של ד"ר דני בקר: "כשאדיפוס גדל"
 ד"ר גתית קוה: מחקרי שפה בגיל המבוגר

פרסומי מחקר חדשים של מכון הרצג

:

1. Lomeranz, J. (2005). Psychological effects of poverty in late adulthood. In Y. Brick (Ed.), *Aging and Poverty*. Eshel/Modan Publications (Hebrew). Pp. 146-192.
2. Lomranz, J. (2007). Personal creativity and creative Aging. In S. Carmel, C. Morse, & F. Torres-Gil (Eds.) *The art of aging well: Lesson from three nations (vol I)*. New York: Baywood Pub.
3. Kavé, G., Leonard, C., Cupit, J., & Rochon, E. (2007). Structurally well-formed narrative production in the face of severe conceptual deterioration: A longitudinal case study of a woman with semantic dementia. *Journal of Neurolinguistics*, 20, 161-177.
4. Cohen-Mansfield, J., Lipson, S., & Horton, D. (2006). Medical decision-making in the nursing home: A comparison of physician and nurse perspectives. *Journal of Gerontological Nursing*, 32,14-21.
5. Cohen-Mansfield, J. & Parpura-Gill, A. (2006). Bathing: A framework for intervention focusing on psychosocial, architectural and human factors considerations. *Archives of Gerontology and Geriatrics* [Epub ahead of print]
6. Cohen-Mansfield, J., Marx, M. S., & Guralnik, J. M. (2006). Comparison of exercise models in an elderly population. *Aging Clinical and Experimental Research*, 18, 312-9.

7. Cohen-Mansfield, J. & Jensen, B. (2006). Do interventions bringing current self-care practices into greater correspondence with those performed premorbidly benefit the person with dementia? A pilot study. *American Journal of Alzheimers Disease and Other Dementias*, 21, 312-317.
8. Cohen-Mansfield, J. & Parpura-Gill, A. (2006). Loneliness in older persons: a theoretical model and empirical findings. *International Psychogeriatrics*, 28, 1-16.

פינת המחקר

Comparison of exercise models in an elderly population

Cohen-Mansfield, J., Marx, M.S., & Guralnik, J.M.

Published in: *Aging Clinical and Experimental Research*, 18, 312-9.

BACKGROUND AND AIMS: Two different models of exercise behavior in an older population have been previously published (Schuster et al., 1995 and Resnick et al., 2000). We aimed to validate the models with data from a different sample, and to examine whether any of these models explained a greater proportion of the variance in exercise behavior in this population.

METHODS: Participants were 324 community-dwelling persons aged 74-85 years who completed a mailed questionnaire. The questionnaire included questions about demographics, current exercise habits, health, activities of daily living, depressed affect, living arrangement, attitudes about exercise, self-efficacy, barriers to exercise, and enjoyment of exercise.

RESULTS: While our data explained some of the variance of the two previously published models of exercise behavior, the percentage of variance explained was less impressive than that reported by those authors. A path analysis of demographic and psychological constructs, which have been used in both models, demonstrated that physical health, mental health, gender, and past enjoyment of exercise affect self-efficacy, attitudes/outcome expectancy, and reported barriers to exercise. These psychological constructs in turn affect exercise habits.

CONCLUSIONS: The relatively low percentage of variance explained by the models may imply that other factors contribute to exercise behavior in older adults, that the constructs are very sensitive to measurement differences, or that these factors are not as important as previously thought. Our results are consistent with the models of both Schuster et al. and Resnick et al., but suggest that a combined model may better represent the data. Future investigations of exercise behavior in older persons should examine this possibility.

במכון מצויות דוגמאות של כתבי עת שונים בתחום הזיקנה. כל המבקש לעיין בהם מוזמן לעשות כן תוך תאום מראש עם מזכירות המכון.

מי אנחנו? על מכון הרצג לחקר ההזדקנות והזיקנה

מכון הרצג לחקר ההזדקנות והזיקנה נוסד בשנת 1992 באוניברסיטת תל-אביב. למכון אוריינטציה רב-תחומית המתבטאת בשיתוף פעולה בין הפקולטה למדעי החברה לבין הפקולטה לרפואה.

מטרות המכון

מחקר

המכון יוזם, מקדם ומעודד מחקר גרונטולוגי באקדמיה. המטרה המרכזית היא בניית "קהילה גרונטולוגית חוקרת" רב-תחומית שמחקריה יעשירו את הידע בתחום האקדמי ויפרו חשיבה חברתית-יישומית לשיפור איכות החיים של אנשים בגיל הזיקנה.

הפצת ידע גרונטולוגי באקדמיה

המכון מקבל על עצמו לקדם את הפצת הידע הגרונטולוגי באקדמיה באמצעות ימי עיון לחברי הסגל האקדמי ולסטודנטים בנושאים גרונטולוגיים והפצת פרסומים מדעיים מרכזיים בנושאים גרונטולוגיים לחברי הסגל.

קשר עם מקבלי החלטות וקובעי מדיניות בחברה

המכון רואה את עצמו כחלק בלתי נפרד מהקהילה והחברה ומן הסוגיות המעסיקות אותן. אחת ממטרותיו היא שינוי עמדות כלפי הזיקנה בחברה והעשרת מקבלי החלטות וקובעי מדיניות בידע מעודכן ותקף לגבי אנשים זקנים.

קשר עם הקהילה

המכון מקיים קשר עם הקהילה באמצעות ימי עיון בנושאים גרונטולוגיים המופנים לקהל הרחב וכן באמצעות ייעוץ לארגונים המפתחים שירותים לאנשים מבוגרים בקהילה.

שינויים שחלו במכון לאחרונה

1. בימים אלו הצטרפה לצוות החוקרים של מכון הרצג ד"ר גתית קוה. ד"ר קוה היא בלשנית ונוירופסיכולוגית בהכשרתה שחוקרת את האופן בו משפיע הגיל על השפה. עבודת הדוקטורט שלה בדקה עיבוד שפה בקרב חולי אלצהיימר דוברי עברית. מאז שסיימה את הדוקטורט היא מתמקדת בשינויים הנצפים עם העלייה בגיל בשליפת מילים ובעיבוד מבנה המילים בעברית. כמו כן, היא עוסקת באבחון מחלות דמנטיות ובפיתוח מבחנים קוגניטיביים לאוכלוסייה המבוגרת.
2. נטלי קודרון הצטרפה למכון הרצג כמנהלת אדמיניסטרטיבית ועוזרת מחקר. לגבי קודרון יש תואר שני בפסיכולוגיה מחקרית.

צוות המכון:

ראש המכון: פרופ' יסכה כהן-מנספילד

פרופ' חיים חזן

פרופ' חווה גולנדר

פרופ' יעקב לומרנץ

פרופ' דב שמוטקין

ד"ר אדריאן וולטר-גיזבורג

ד"ר גתית קוה

צור עימנו קשר

המעוניינים במידע על פעילויות עתידיות מוזמנים לפנות אל מזכירות המכון. כן נודה לכם על העברת פרטים אישיים מעודכנים למשלוח דואר ולקשר טלפוני.

אנא, העבירו עלון זה לכל המתעניינים בתחום הזיקנה

פרטים להתקשרות:

כתובת: מכון הרצג לחקר זקנה, אוניברסיטת תל-אביב, רמת אביב, ת"ד 39040, תל-

אביב, 69778 טלפון: 03-6409544; פקס: 03-6407339; אימייל:

herczeg@post.tau.ac.il

המכון ממוקם בבנין מדעי החברה (בנין נפתלי), בקומה השביעית, חדרים 725, 732.